

PLÁN ČINNOSTI NA ROK 2022

Muzeum paměti XX. století, z.ú. (dále Muzeum) je instituce zřízená na základě Usnesení Zastupitelstva hlavního města Prahy č. 9/9 z 19. září 2019. Účel a předmět činnosti zapsaného ústavu Muzea je definován v člancích 4 a 5 zakládací listy. Účelem Muzea je podle Usnesení „zachování historické paměti v souvislosti se vznikem, existencí a pádem totalitních režimů na území Československa“, a dále pak také „připomínat odpůrce a oběti totalitních režimů a přispět k pochopení modelů autoritativního vládnutí.“ Muzeum je deklarováno jako instituce paměťová, sbírkotvorná, vzdělávací a osvětová.

Muzeum paměti XX. století chce v souladu s usnesením Zastupitelstva hlavního města Prahy č. 9/9 svou činností stimulovat zájem o historii. Chce přispívat k poznání a inspirovat a podněcovat k přemýšlení o české společnosti a o osudech jednotlivých občanů, především jejich konfrontaci s totalitními režimy. Chce vnímat XX. století v komplexnosti „světých i temných“ období české společnosti. Chce upozorňovat na provázanost jednotlivých událostí a období. Chce různými způsoby vést k vytváření a upevňování demokratického a pozitivního hodnotového systému naší společnosti skrze pravdu a snahu o objektivní poznání jednotlivých interpretovaných dějů a událostí. Chce napomáhat rozvíjet duchovní a mravní kvality společnosti. Chce napomáhat poznávání, pojmenovávání a diferencování pozitivních i negativních tendencí, událostí a osobností.

Činnost jednotlivých oddělení Muzea

Rokem 2022 vstupuje Muzeum paměti XX. století, z.ú. do třetího roku své existence. Muzeum bude pokračovat ve stabilizaci základního administrativního a personálního zázemí. Důležitou součástí činnosti bude navazování a rozvíjení spolupráce s domácími a zahraničními paměťovými a vzdělávacími institucemi, odborníky, pamětníky a veřejností. Z hlediska dlouhodobé zahraniční spolupráce bude významným partnerem Platforma evropské paměti a svědomí (sdružuje přes šest desítek evropských paměťových institucí), jejímž řádným členem se Muzeum stalo v roce 2021. Důležitým aspektem činnosti instituce bude také členství

v Asociaci muzeí a galérií ČR. Do aktivit Muzea hodláme ve větší míře zapojit členy Kolegia a poradních orgánů ředitele Muzea – Programové rady festivalu dokumentárních filmů o XX. století *Nezlomní a obětovaní*, Ediční rady a Poradního sboru pro sbírkotvornou činnost.

Muzeum bude vždy během akcí uvádět svou příslušnost k hlavnímu městu Praze.

Provoz a činnost Muzea paměti XX. století, z.ú. bude (stejně jako dosud) financován převážně z prostředků zřizovatele, kterým je hlavní město Praha. Muzeum bude usilovat o evropské prostředky a granty na konkrétní projekty činnosti Muzea.

V říjnu 2020 získalo Muzeum od hlavního města Prahy formou pronájmu jako dočasné sídlo Dům pážat pánů z Martinic na Hradčanech. V kooperaci s příslušnými odbory Magistrátu hl. m. Prahy zde budou pokračovat kroky směřující k budoucímu zahájení činnosti Muzea na základě a v souladu s již zpracovanou objemovou studií, stavebně technickým průzkumem a připravenými plány na rekonstrukci a adaptaci budovy.

Primárním a nejdůležitějším cílem Muzea paměti XX. století, z.ú. se v roce 2022 stane práce na scénáři a přípravě stálé expozice. Jde hlavně o stanovení cílů, podoby a metodických rámců proponované expozice. Je ambicí Muzea, aby rekonstrukce a adaptace budovy probíhala současně s přípravou expozice tak, aby po dokončení všech stavebně technických úprav mohlo být Muzeum otevřeno v nejkratší možné době pro veřejnost.

Současně je nutné upozornit (a brát v úvahu), že činnost Muzea může být narušena vnějšími okolnostmi, například závažnou epidemiologickou situací na území České republiky, která by postupně mohla ohrozit konání některých akcí. Plán činnosti na rok 2022 může být také modifikován finančními možnostmi instituce, např. ve smyslu získání dodatečných finančních prostředků na konání konkrétní akce nebo získáním spolupořadatele.

V souladu s návrhem rozpočtu Muzea paměti XX. století, z.ú. předkládáme následující plán jeho aktivit v roce 2022.

Kancelář ředitele

Kancelář ředitele Muzea bude zajišťovat základní administrativní a provozní záležitosti instituce. Její činnost a aktivity lze spatřovat v následujících bodech:

- Domácí a zahraniční spolupráce. Navazování a rozvoj spolupráce s domácími a zahraničními partnery tvoří důležitou součást aktivit Muzea. Považujeme za velmi prospěšné, aby některé z aktivit Muzea probíhaly ve spolupráci s domácími a zahraničními partnery Muzea.

- Marketing a komunikace. Modernizace webových stránek a profilů na sociálních sítích v souladu s vizuální koncepcí Muzea, pokračování v digitálních projektech, mediální prezentace činnosti Muzea v úzké spolupráci s oddělením historického vzdělávání.
- Zajištění fungování a komunikace s členy Kolegia a poradních sborů ředitele – Programové rady festivalu dokumentárních filmů o XX. století *Nezlomní a obětovaní*, Ediční rady a Poradního sboru pro sbírkotvornou činnost.
- Muzeum bude usilovat o získání dodatečných finančních prostředků na konání konkrétní akce nebo na konkrétní činnost Muzea.

Provozně-ekonomické oddělení

Provozně-ekonomické oddělení bude zajišťovat ekonomické zpracování činností Muzea. V současné době jsou některé tyto záležitosti zajišťovány na základě externí spolupráce. V případě zvýšení objemu ekonomických a provozních činností bude tato aktivita vykonávána zaměstnanci Muzea na hlavní pracovní poměr. Jedná se zejména o:

- Zajištění externích služeb účetnictví a mezd, kontrola pokladní činnosti Muzea.
- Podílení se na systému účtování externí firmy tříděním nákladů a výnosů do středisek, zakázek a činností.
- Zajištění platebního styku s bankou – platby.
- Evidence faktur, objednávek, smluv ekonomické povahy, DPP a DPČ.
- Podílení se na tvorbě vnitřních řádů souvisejících s ekonomickým a provozním chodem Muzea.
- Zajištění evidence majetku, garant inventarizace majetku.
- Zajištění podkladů v rámci Auditů a spolupráce s auditorem.
- Vyúčtování obdržných dotací.
- Tvorba rozpočtů a kontroly jejich plnění.

Oddělení sbírek a výstavnictví

Sbírková činnost Muzea paměti XX. století, z.ú. je v souladu s Usnesením Zastupitelstva hlavního města Prahy č. 9/9 z 19. září 2019 zaměřena na sbírkové předměty týkající se historické paměti o událostech XX. století, souvisejících se vznikem, existencí a pádem totalitních režimů na území Československa a klíčových okamžiků českých a československých

dějin 20. století a rovněž na sbírkové předměty, které připomínají osudy odpůrců a obětí totalitních režimů, či mohou přispět k pochopení modelů autoritativního vládnutí.

U sbírkové aktivity počítáme s tím, že do ní bude ve větší míře zapojena také veřejnost. Muzeum bude aktivně vyhledávat vlastníky doposud nepublikovaných soukromých sbírek a pozůstalostí (fotografických, filmových, písemných), zpracovávat je a evidovat. Největší exponát Muzea, socha maršála I. S. Koněva, je ve formě zápůjčky od majitele městské části Praha 6 umístěná v pronajatém klimatizovaném depozitáři v Měšicích. V průběhu let 2022 a 2023 se výzkum Muzea zaměří na roli maršála I. S. Koněva ve středoevropské perspektivě. V roce 2022 budou probíhat badatelské práce v českých a slovenských archivech a institucích, v roce 2023 se uskuteční výstava věnovaná roli této osobnosti nejen v čs. dějinách. V roce 2023 na ni naváže mezinárodní konference.

V roce 2022 bude Muzeum plnohodnotně využívat pořízený elektronický systém spisové služby a systém evidence sbírkových předmětů Muzea. Důležitou součástí koncepčního budování, správy a uchovávání sbírek bude kooperace s Poradním sborem pro sbírkotvornou činnost, odborným poradním orgánem ředitele Muzea sbírkotvorné činnosti.

Příprava scénáře hlavní expozice patří ke klíčovým úkolům Muzea v roce 2022. V souvislosti s konkretizací jednotlivých částí expozice bude pokračováno v historicko-didaktické diskusi o podobě stálé expozice, která se bude zabývat těmito tematickými celky:

- 1) Československo, Evropa a svět ve 20. století, geopolitické proměny regionu, programy a alternativy vývoje, jejich tvůrci.
- 2) Politické režimy, totalitní systémy, historické zlomy, tři odboje, sovětizace, propaganda.
- 3) Proměny Prahy, promítání historické paměti ve veřejném prostoru, historické procházky - interaktivní mapa.
- 4) Paměť a historie, rodinná historie, menšiny - vzpomínky pamětníků.
- 5) Technika a totalita, kontrola, ovládnání, propaganda, nástroj odporu - zpravodajská technika, samizdat.

V průběhu let 2022 a 2023 připraví Muzeum podklady pro elektronickou verzi historické mapy Prahy, která bude součástí stálé výstavy v sídle Muzea. Jejím prostřednictvím bude ukázána proměna názvosloví ve veřejném prostoru v souvislosti se změnami politických režimů. Zejména pro školní návštěvníky budou určeny virtuální historické trasy k různým tématům: Vznik Československa, meziválečná kultura v Praze, operace Anthropoid, květnové povstání

1945, komunistický převrat v únoru 1948, srpnová okupace v roce 1989, Jan Palach a další živé pochodně v roce 1969, listopadová revoluce v Praze 1989.

V roce 2022 Muzeum připraví tři krátkodobé výstavy.

První výstava *Století martyrů* se bude konat v únoru 2022 ve spolupráci s Platformou evropské paměti a svědomí a Magistrátem hlavního města Prahy. Výstava představuje celkem 27 osobností z různých evropských států, které zasvětily svůj život službě Bohu, lidem a společnosti. Jejich aktivity, postoje a pozice představovaly „hrozbu“ pro nově vznikající nedemokratické totalitní režimy XX. století. Staly se svědomím a nepohodlnými svědky zvrácenosti těchto režimů, a proto byly systematicky umlčovány. Na výstavě jsou zařazeny také portréty českých mučedníků, faráře Josefa Toufara a biskupa Gorazda II. K výstavě bude vydán katalog.

Druhá výstava *Králové majáles – studentské slavnosti v Československu 1948-1990* vznikne v květnu 2022 ve spolupráci s Muzeem Kampa a připomene tradici studentských majálesů v období komunistického režimu, jejich průběh a dobový kontext. Neoficiální prvomájová setkání mládeže z šedesátých let XX. století se na Petříně konaly od roku 1962. Výstava připomene například oficiální majáles v roce 1965, který se konal v souběhu s jubilejními oslavami 20. výročí osvobození Československa Rudou armádou. Tehdy byl na majálesu zvolen za krále americký básník, Allen Ginsberg, jedna z vůdčích osobností beatnické generace. Doprovodný program výstavy bude mít podobu komentovaných prohlídek, diskusí a katalogu.

Třetí výstava představí v listopadu 2022 osobnost Bedřicha Hostičky (1914-1996), právníka a tajemníka Československé strany lidové, který byl po státním převratu v únoru 1948 zatčen StB, vyslýchán a posléze zařazen do politického procesu s Miladou Horákovou (byl odsouzen na 28 let). Podmíněně propuštěn byl v roce 1963. V roce 1968 odešel z ČSSR do Švýcarska. K výstavě bude vydán katalog.

Muzeum počítá taktéž s účastí na Generální konferenci Mezinárodní rady muzeí ICOM, která by měla proběhnout v roce 2022 v Praze, v době předsednictví České republiky v Radě Evropské unie. Hlavním tématem této konference je *Síla muzeí*. Toto téma má být rozvinuto ve čtyřech sekcích: 1) Účel: Muzea a občanská společnost 2) Udržitelnost: Muzea a schopnost adaptace, 3) Vize: Leadership muzeí, 4) Rozvoj: Muzea a nové technologie.

Oddělení historického vzdělávání

Historický výzkum a vzdělávání představují jeden ze základních pilířů činnosti Muzea paměti XX. století, z.ú. Oddělení je garantem odborných aktivit Muzea, které se v souladu s Usnesením Zastupitelstva hlavního města Prahy č. 9/9 z 19. září 2019 koncentrují na záležitosti výzkumné, edukační a publikační. Považujeme přitom za důležité, aby tato činnost odrážela aktuální stav poznání a motivovala návštěvníky akcí k uvažování o diskutovaných tématech v souladu s hodnotami demokratického státu.

Činnosti Oddělení historického vzdělávání

Edukační činnost

Muzeum významným způsobem slouží společnosti jako prostředek předávání poznání a hodnot veřejnosti. Zároveň musí mít také ambici formovat názory a postoje, a to zvláště u mladé generace. Poznávání a reflektování událostí XX. století napomáhají posilovat demokratickou kulturu ve společnosti, svobodné postoje občanů a společenské hodnoty. Považujeme proto připravovanou muzejní expozici za edukační médium. Ve vzdělávací oblasti rámcového vzdělávacího programu „člověk a společnost“, která se týká vyučovaných předmětů dějepis, základy společenských věd, popřípadě občanská výchova, se očekávají konkrétní kompetence studentů a žáků. Právě tyto kompetence směřují k demokratické kultuře, respektu vůči druhým a vlastní odpovědnosti za život společnosti. Jde především o rozpoznávání postojů ohrožujících lidskou důstojnost nebo odporujících základním principům demokratického soužití. Pochopení a interpretace historických událostí dvacátého století může jednoznačně tyto kompetence podporovat.

Edukační činnost bude v roce 2022 směřovat těmito naznačenými směry:

- Účast na přípravě expozice s edukačními prvky s využitím moderních prostředků a metod. Expozice musí vycházet návštěvníkům aktivně vstříc a odpovídat na vzdělávací potřeby v kontextuálním přístupu. Při přípravě expozice je zásadní vzdělávací charakter výstavy. V roce 2022 se chceme plně soustředit na realizaci výsledné koncepce expozice. Pro edukaci je důležité promyšlení dějové linky spolu s linkou emoční. Na dějovou linku expozice se musí napojit samotný edukační program, který je veden v několika rovinách, a to závislých na věku návštěvníků, kterým je daný program (či programy) určen (určeny). Důležité je dále smysluplné zapojení sbírkových předmětů

do programu. Celá expozice by měla odpovídat Rámcovým vzdělávacím programům (cíle, kompetence). V tvorbě expozice jsou dnes důležité moderní prostředky a metody.

- Studentské kolokvium. Příprava, kontaktování, koordinace a realizace dvouhodinového kolokvia na středních školách (třetí stupeň). Studentům bude promítnut již vytvořený cca dvacetiminutový dokument „Únor 1948“ s následnou debatou vedenou historikem.
- Studentská kolokvia, semináře a besedy na vybraná témata. Jedná se o přípravu, kontaktování, koordinaci a realizaci různých akcí přímo ve školách. Tato setkání se mohou realizovat i online, a to na aktuální témata nebo po dohodě s pedagogem. Vhodné do spojených tříd, událost ve škole, beseda s významným odborníkem, osobností nebo pamětníkem.
- Historické procházky Prahou. Praha chápána jako muzeum a dějiště zásadních historických událostí. Během procházky (cca 60 minut) budou studentům a žákům představena důležitá témata 20. století. V rámci zážitkové pedagogiky by autenticky viděli a poznávali důležitá témata a mohli vést přímo diskuzi s lektorem.
- Akce pro veřejnost s účastí školní mládeže. Jde o přípravu, kontaktování, koordinaci a realizaci akcí Muzea ve spolupráci se školami, např. sekce pro školy v rámci festivalu dokumentárních filmů o XX. století, besedy či studentské konference.
- Rozvíjení spolupráce s pedagogy ZŠ a SŠ; důležitá je i spolupráce s vysokoškolskými studenty, zvláště pedagogických fakult. Zde se nabízí možnost spolupracovat s budoucími učiteli, například prostřednictvím lektorských praxí v Muzeu.
- Spolupráce na edukačních projektech a příprava návrhů grantových projektů Muzea.
- Ve spolupráci s Platformou evropské paměti a svědomí bude připravována edukativní hra.

Publikační činnost

V průběhu roku 2022 Muzeum paměti XX. století připraví k vydání druhý svazek XX. Ročenky Muzea, katalogy pořádaných výstav a dvě monografie. Obsah Ročenky bude odrážet reprezentativní důležitá témata výzkumu dějin 20. století, aktivity Muzea atd.

Muzeum bude při vydávání publikací usilovat o získávání grantových projektů a hledání spoluvydavatelů.

Publikační záměry v roce 2022

- Katalog výstavy *Století martyrů*

- *XX. Ročenka Muzea paměti XX. století 2/2022*
- Katalog výstavy *Králové majáles – studentské slavnosti v Československu 1948-1990*
- Katalog výstavy *Bedřich Hostička (1914-1996)*
- Petr BLAŽEK – Filip POSPÍŠIL - Roman LAUBE: *Lennonova zed' v Praze.*
Anglické vydání
- Pavel ŽÁČEK: *OSS ve Střední Evropě. Americká zpravodajská služba a osvobození Československa*
- František EMMERT: *České povstání 1945*

Příprava publikací na rok 2023 (bude probíhat již v roce 2022):

- *XX. Ročenka Muzea paměti XX. století 3/2023*
- Jan KALOUS: *Tragédie Gottwaldova lékaře. Vladimír Haškovec a československý případ „bílých pláštů“* – ve spolupráci s nakladatelstvím Academia
- Kolektivní monografie *Paměťové instituce a obraz 20. století v nich*
- Petr BLAŽEK – Miroslav VODRÁŽKA: *Zbyněk Fišer (alias Egon Bondy) a Státní bezpečnost*

Akce pořádané Muzeem paměti XX. století v roce 2022

Konference

Konference *Tajná pohřebiště v českých zemích ve XX. století* - pod záštitou radní JUDr. Hany Kordové Marvanové

Spolupořadatelé: Ústav pro studium totalitních režimů, Magistrát hlavního města Prahy, Kabinet dokumentace Vězeňské služby ČR, Sdružení bývalých politických vězňů, Platforma evropské paměti a svědomí

Místo konání: Magistrát hlavního města Prahy

Termín: červen 2022

Mezinárodní konference *Paměťové instituce a obraz 20. století v nich*

Spolupořadatelé: Národní muzeum, Platforma evropské paměti a svědomí

Místo konání: Národní muzeum

Termín: říjen 2022

Výstavy

Výstava *Století martyřů*

Spolupořadatel: Platforma evropské paměti a svědomí – Magistrát hlavního města Prahy

Místo konání: Magistrát hlavního města Prahy

Termín: únor 2022

Výstava *Králové majáles – studentské slavnosti v Československu 1948-1990*

Spolupořadatel: Museum Kampa

Místo konání: Park Kampa, Praha 1

Termín: květen 2022

Výstava *Bedřich Hostička (1914-1996)*

Spolupořadatel: Magistrát hlavního města Prahy

Místo konání: Magistrát hlavního města Prahy

Termín: listopad 2022

Filmový festival

Filmový festival dokumentárních filmů o XX. století *Nezlomní a obětovaní*

Spolupořadatelé: Polský institut v Praze, Platforma evropské paměti a svědomí

Místo konání: Bio OKO

Termín: listopad 2022

Semináře a diskuse pro veřejnost

Odborný seminář *Zločiny komunismu*

Pořádá spolek Mladí demokraté k výročí 25. února 1948.

Místo konání: Senát Parlamentu ČR

Termín: únor 2022

Akce - účast Muzea v rámci mezinárodního projektu proti totalitě *Mene Tekel*

Místo konání: Praha

Termín: únor 2022

Diskuse pro veřejnost reflektující důležitá společenská témata a výročí

Témata: Místa paměti – Legionářská tradice a bitva u Zborova - Masarykovský mýtus v čs. dějinách - Atentát na R. Heydricha – Marshallův plán - Procesy s představiteli církví - Politický proces s Rudolfem Slánským – Destalinizace a osobnost Antonína Novotného – Československo a druhý vatikánský koncil – IV. sjezd československých spisovatelů – Studenti jako fenomén čs. dějin – Charta 77 – František Tomášek kardinálem – Přestavba a nové myšlení v ČSSR – Rozdělení Československa

Spolupořadatel: Knihovna Václava Havla – Museum Kampa – Muzeum Karlova mostu – Městská knihovna v Praze – Libri prohibiti

Termíny: v průběhu roku 2022

Den otevřených dveří s programem

Místo konání: Dům pážat pánů z Martinic na Hradčanech

Termíny: 27. červen, 17. listopad 2022

Aktivity Muzea v průběhu roku 2022

Rudé století

V průběhu roku 2022 bude Muzeum paměti XX. století rozvíjet webové stránky *Rudé století*, které provozuje v české a anglické mutaci. Stránky budou průběžně doplňovány o dokumenty, obrazové, zvukové a filmové sekvence.

Padlí sovětsí vojáci pochovaní na Praze 11

V průběhu roku 2022 se chce Muzeum zaměřit na dokumentaci případů sovětských vojáků pohřbených v Lečkově ulici v Praze 11 – Chodově, včetně dobových mediálních ohlasů. Cílem projektu by mělo být získání bližších informací o okolnostech úmrtí sovětských vojáků, tzn. rozlišení padlých při bojích s okupační mocí v závěru druhé světové války na území hlavního města Prahy a zahynuvších při jiných okolnostech (neopatrnost při manipulaci se zbraní, alkoholismus, dopravní nehody apod.). Podle veřejně dostupných údajů se na chodovském hřbitově nachází hroby 263 rudoarmějců padlých v průběhu či v souvislosti s tzv. pražskou operací Rudé armády v závěru druhé světové války.

„Místa paměti“

Mapování tematicky významných „Míst paměti“ - fyzické i virtuální procházky Prahou. Témata: Praha v únoru 1948; Praha a Milada Horáková; Povstání a osvobození Prahy v květnu 1945; Praha kubistická; Po stopách Karla Čapka

Virtuální projekty

Pro souhrnnou prezentaci činnosti Muzea budeme pokračovat ve vytváření mobilní aplikace či responzivního webu. Obsah a funkce se budou odvíjet od finanční situace a činnosti Muzea.

Oral history

V průběhu roku 2021 budou natočeny osobní svědectví a vzpomínky významných osobností českého společenského, vědeckého a kulturního života. Závislé na finanční situaci Muzea.

Za Muzeum paměti XX. století, z.ú. – PhDr. Jan Kalous, Ph.D., ředitel

Plán činnosti na rok 2022 schválila Správní rada Muzea paměti XX. století, z.ú. na svém zasedání dne 4. srpna 2021.